

ΟΙ ΔΥΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ

Ένα χρόνο ύστερ' από την Πετρούπολη και τη Μόσχα, το Βερολίνο και το Μόναχο άπλωσαν την κόκκινη σημαία του Διεθνισμού. Μα έξόν από την περιέργη σ' τη σύμπτωση άξίζει περισσότερα να εξετασθ' ποιά επίδραση έχει ή Ρωσική επάνω στη Γερμανική επανάσταση, ποιές είνε οι ομοιότητές τους και ποιές οι διαφορές τους κ' ίσως ποιά σημείο ή Γερμανία έπω-φελήθηκε τὰ μαθήματα από τη Ρουσία είτε για να τη μιμηθ' ή για ν' αποφύγη να πέση στα ίδια μ' ή τούτη λάθη.

Και πρώτ' απ' όλα ή Γερμανική επανάσταση έπλη-ρεν άμέσως σοσιαλιστικό χαρακτήρα, που ή Ρωσική δέν τόν είχε άμα άρχισ'. "Υστερ' από την κατάργηση της Τσαρικής Αυτοκρατορίας άστοι και σοσιαλιστές έδοξίμασαν να συνεργασθόν, με τόν Λόφ και τόν Κε-ρένσκιν, κάνοντας ύπουργεία συνασπισμού, που δέν μό-ρεσαν όμως να ζήσουν, άφ' όστις 7 τού Νοέμβρη τού 1917 οι μπολσεβίκοι και οι σοσιαλιστές επαναστάτες της «αριστεράς» έβαλαν τέλος στις άκαρπες αυτές δο-κιμές, υφάλλοντας την έξουσία και εγκαθιδρύοντας ή σοσιαλιστική Δημοκρατία τών Σοβιέτ. Η Γερμανία ά-μους μέσα σέ λίγες μέρες οργάνωσε κυβέρνηση καθαρά «σοσιαλιστική», ένα Λιευθιντήριο με έξι μέλη, που κα-θώς και στη Ρουσία, ονομάζονται έπίτροποι τού λαού. Στο Λιευθιντήριο αυτό, καθώς έξοις, είνε τρεις από τη πλειονοψηφία, και τρεις από τη μειονοψηφία κ' έτσι ή Γερμανική Κυβέρνηση φαίνεται σαν συνασπισμός τών δύο μεγάλων μερίδων της Σοσιαλ-δημοκρατίας κ' όχι συνεργασία άστικόν και σο-σιαλιστικόν στοιχείων. Άλλά και κάτι άλλο άκόμη. "Αν ή Γερμανική άστική τάξη εξεπορίστηκε από την πο-λιτική έξουσία, όμως δέν έπαψε να συνεργάζεται σ' τις διάφορες κρατικές υπηρεσίες κάτω από τη σοσιαλιστι-κή διεύθυνση. Σ' όλα τὰ άπουργεία και σ' όλη την πο-λιτική και στρατιωτική άπηρεσία της χώρας ύπάρχουν οι άριστοί υπάλληλοι, που τούς εκληροδότησεν ή Αυ-τοκρατορία, γι' αυτό δέν είνε προάδοξο να βλέπουμε τόν Χίντεμπουργκ να διοική άκόμη τόν Γερμανικό στρατό.

"Αν ή Γερμανία επέλασεν από τόν απολυταρχικό στό σοσιαλιστικό πολιτεια γ' ημετέτερα από τη Ρου-σία, έδειξεν όμως άπεναντίας έγρηγόρητα στό μπολσεβι-κισμό. Η ομάδα «Σπάρτακος» δέν έχει μέρος στην έ-ξουσία σέ καμιά πολιτεία της Γερμανίας, άκόμη μήτε και στο Μόναχο και στο Βερολίνο, κ' ό άρχηγός της Αήμπκνεχτ δέν είνε μέλος τού Λιευθιντηρίου. Άλλά ή άποφύγη ίσως τόν τέλος τόν μπολσεβιζισμό ή Γερμανική επανάσταση. Ο Αήμπκνεχτ δέ θα κάμη κανένα ποαξι-κόπημα στο Βερολίνο, όπως ό Λένιν στην Πετρούπολη έδω κ' ένα χρόνο: Αυτό είνε τόν μεγάλο ζήτημα. Η έπι-τυχία τού Αήμπκνεχτ χωρίζεται από πολλούς λόγους κ' από άποόρρητα περιστατικά, που τόν σπουδαιότερό τους είνε ή νοσηρή ή κα άποστράτευση και ό μικρός ή με-γάλος βαθμός της πείρας. Άνίσως ή άνοσηρή άπο-στράτευση ρίξη στους πέντε δρόμους μέσα σέ λίγες βδομάδες πολλά έγκατοιμύρια άέργων κ' ανίσως ή πεί-να, σινέπεια τού αποκλεισμού και της άσπνοής έκτέ-λεσης μερικόν δυν τής άναγκής, φροδερίση σοβαρά τόν πολύ λαό τών πολιτειών και τόν άγροτικό πληθι-σμό, ό Αήμπκνεχτ κ' ή ομάδα του θα μπορούσαν να έπωφεληθόν τόν θυμό και τη δυστυχία τού πλήθους για

να επιβάλουν την κοινωνική επανάσταση πέρα για πέ-ρα και τη Δημοκρατία τών Σοβιέτ. Άλλά πρέπει να σημειωθ' και κάτι σπουδαίο: ότι λείπει για τόν Αήμπκ-νεχτ τόν πιο άποτελεσματικό έπιχειρημα έκείνο που έ-χωρησιμοποίησαν τόσο οι μπολσεβίκοι της Ρουσίας: ή έπιθυμία λαλαδή τού λαού για την ειρήνη. Ο Λένιν κ' ό Τρότσκι έθροιάμθενσαν κυρίως έπειδή τόν κόμημα τους ήσαν τόν μόνο που έταζε στό λαό την άμηση ειρήνη. Η Γερμανική όμως επανάσταση ξέσπασε με την άνακοχή κ' ό λαός δέ βοίσκείταν έντρός στό τρομερό δίλημμα που είνε προάδοξο και παραπονοφύσει την πορεία της Ρωσικής επανάστασης: «Η πόλεμος που είνε και τόν τέλος της επανάστασης, ή επανάσταση που είνε και τόν τέλος τού πολέμου».

Άλλα από έπιτάκτικό Λιευθιντήριο, που άνατο-κρίνεται στό Σημβούλιο τών αντιπροσώπων τού Ρού-σκου λαού, ύπάρχουν και στη Γερμανία Σοβιέτ. Τά Σοβιέτ αυτά τών στρατιωτών και εργατών εγεννήθηκαν αιδόρημα σ' όλη τη Γερμανία, στο μέτωπο όπως και σ' όλη την όλη χώρα. Τά έχουν εκλέξει τὰ συντάγ-ματα και τὰ εργοστάσια με σύστημα άνάλογο πρὸς έκείνο, που εφαρμόστηκε στη Ρουσία από 1917. Τό Σοβιέτ τού Βερολίνο έπληρε άμέσως κάποια ύπεροχή επάνω σ' όλα τ' άλλα, κ' όπως τόν Σοβιέτ της Πετρού-πολης έωρισε μια εκτελεστική έπιτροπή από 24 μέλη (6 της πλειονοψηφίας, 6 της μειονοψηφίας και 12 στρα-τιώτες) που τη διεύθυνε της την έχουν δύο σοσιαλ-ιστές, ό Μόλκενμπουργκ κ' ό Ριχάρδος Μίλλερ.

Σήμερα προπαθεί τόν μεγάλο ζήτημα. Η Γερμανία δά είνε δημοκρατική κοινοβουλευτική Δημοκρατία ή σο-σιαλιστική Δημοκρατία τών Σοβιέτ, όπως ή Ρουσία τού Λένιν και τού Τρότσκι; Ζήτημα ζωής, που γύρω του θα συνεργητροφούν όλοι οι πολιτικοί άγόνες στός έρχόμενους μήνες. "Οπως έγινε και στη Ρουσία έδω κ' ένα χρόνο, τὰ άστικά κόμματα άναδιοργανωμένα σέ νέες βάσεις ζητούν πού πολύ τόν γλήγορο κάλεσμα της Συντακτικής με την έλπίδα να ξαναπάρουν τόν μεγα-λύτερο μέρος της έξουσίας, που την έχυσαν άμα ξέ-σπασεν ή επανάσταση. Και οι περισσότεροι από τούς σοσιαλιστές της πλειονοψηφίας και της μειονοψηφίας (Τρότσκι, Κάουτσκι, Χάινε κλπ) είνε, καθώς φαίνε-ται, άπαδοί της Συντακτικής. Η ομάδα όμως τού Σπάρτακος γινεται τή δημιουργία μιας δημοκρατίας Σοβιέτ άλωζιδόσας όμως με τη Ρωσική. Ποιός θα νικήση; Κανείς δέν μπορεί να τόν προαντίγρη, έπειδή ή πολιτική κατάσταση βόίσκεται σέ πολύ κρίσιμη πε-ρίοδο.

Γενικά οι δύο επαναστάσεις, ή Γερμανική κ' ή Ρού-σκ, ακολουθούν ίσως τώρα εξέλιξη σχεδόν όμοια. Κ' οι δύο είνε επαναστάσεις πολιτικές και κοινωνικές μα-ζί. Στο Βερολίνο οι σοσιαλιστές έπληραν εξ' έφ' όδων την έξουσία, ένθ' στην Πετρούπολη ή άστική τάξη έ-λαβε μέρος στην Κυβέρνηση λίγους μήνες ύστερ' από την επανάσταση (από τόν Μάρτη ίσως τόν Νοέμβρη τού 1917). Οι Γερμανοί όμως σοσιαλιστές εκράτησαν στην ύπηρεσία άστους υπάλληλους, ένθ' στη Ρουσία οι υπάλ-ληλοι τού παλιού καθεστώτος αποκλεισθήκαν κ' έπειτα καταδιώχτηκαν συστηματικά από τούς επαναστάτες. Οι επαναστάτικοί οργανισμοί τού Βερολίνο, τόν Λιευθιν-τήριο τών αντιπροσώπων τού λαού, Σοβιέτ, εκτελεστική έπιτροπή κλπ. εγεννήθηκαν με τις ίδιες συνθήκες και παίζουν τόν ίδιο ρόλο με τούς παρόμοιους οργανισμούς, που έδημιουργήθηκαν στην Πετρούπολη και στη Μό-

σχα. Ἡ ἀντίσταση ὅμως στὸ μπολσεβικισμό δείχτηκε πῶς καθαρὰ στὴ Γερμανία παρὰ στὴ Ρουσία. Τέλος ἄρχισε ζωηρὸς ἀγὼνας ἀνέναντα στοὺς ὁπαδοὺς τῶν Σοβιέτ, ὅπως καὶ στὴ Πετρούπολιν τὸ Νοέμβριον τοῦ 1917 ἴσαμε τὸν περασμένον Γεννάριον, καὶ ὁ ἀγὼνας αὐτὸς μπορεῖ νὰ ἔχη, ὅπως καὶ στὴ Ρωσία, δύο σοβαροὺς συνέπειας. 1ο. Τὸ ἕνα πολιτικὸν κόμμα νὰ ἐναντιωθῇ στὸ ἄλλο στὸ συνταγματικὸν ἔδαφος καὶ 2ο, νὰ φέρῃ τὸ χωρισμὸν ἀνέναντα πρὸς διάφορα Γερμανικὰ κράτη ὅπως καὶ στὴ Ρουσία.

Οἱ ἀναλογίαι αὐτὲς ἀξιοῦν νὰ ἐξεταστούν, ἐπειδὴ δείχνουν πρῶτ' ἅπ' ὅλα, ὅτι ἡ δημιουργία τῶν Σοβιέτ — οργανισμῶν τάξεων — ὅτι ὁ «μπολσεβικισμὸς» ὁ ἴδιος ὡς σοσιαλιστικὴ θεωρία δὲν εἶνε προϊόντα μονάχα Ρουσσικῇ, δὲν εἶνε, καθὼς τὸ γράφουν πολλοὶ συγχρόνως, θλιβεροὶ καρποὶ τῆς σλαβικῆς ἀναρχίας· καὶ ἀκόμη ὅτι ἡ τρομερὴ κοινωνικὴ κρίσις, πού γίνεται στὴν Εὐρώπῃ, ὅτι ἡ μετέβασις ἀπὸ τὸ κεφαλαιοκρατικὸν πρὸς σοσιαλιστικὸν καθεστὸς γεννοῦν ἀνέλεους πολιτικὰς μεταβολὰς καὶ θέτουν οἰκονομικὰ προβλήματα ὅμοια σὲ χώρας ποὺ διαφορετικῆς κοινωνικῆς σύνθεσης, ὅπως εἶνε ἡ Ρωσία καὶ ἡ Γερμανία.

(Μετάφρασις Η.)

A. PIERRE

ΗΘΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

11

Ἀγάπα τὸν πλησίον σου
καθὼς τὸν ἐαυτὸν σου·
παῖρνέ του ὅ,τι ἔχει δηλαδὴ
καὶ κάνε το δικό σου.

12

Ἄν λοῦσα τῆς γυναίκας σου
κατένας ἄλλως γιὰ νὰ γῇ,
πὲς τῷ, πὼς κάποια φορεσιά
πρέπει καὶ ἐοὶς νὰ κάνῃ.

13

Τρῶγε καὶ πίνε ὅσο μπορεῖς,
χόρταινε καὶ εὐχάριστον,
καὶ ὅσο οἱ κοντοὶ γιὰ τοὺς κοντοὺς
νὰ λὲν «πᾶν μέτρον ἄριστον».

14

Σκόρπιζε ὅσο ἔχεις τὰ λεητά·
μὴ πάντα νὰ φροντίῃς
ἢ μ' αἰμιές ἢ μὲ κλεψιδές
νᾶχης γιὰ τὰ σκορπίζεις.

15

Ἀλλοτρίονό σου, ἂν ὄνομα
ἀνθρώπου καλοῦ βγάλῃς·
κάλλιο τὸ μᾶτι νὰ σοῦ βγῇ,
κάλλιο βλογιὰ νὰ βγάλῃς!

ΑΝΘΕΜΙΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ „ΟΡΕΣΤΕΙΑΣ“

Τὸ Θέατρο τοῦ Ὁδείου, ἀρχίζει ἀπαράλλαχτα ὅπως ἐδῶ καὶ δεκατέσσερα χρόνια ἀρχισε μὲ τόσες λατῶρες καὶ ἐλπίδες τὸ «Βασιλικὸν Θέατρον». Σημὴν σοβαρὴ ζητούσανε τίτες. Σοβαρὴ σημὴν καὶ τώρα ζητοῦνε. Μὲ ἴδρυσιν δραματικῶν σχολείων εἶχε σημειώσει τὴ λειτουργίαν τοῦ «Βασιλικοῦ», καθὼς ἴδιο σχολεῖο εἶναι σήμερ' ἀφορμὴ τοῦ θεάτρον τοῦ Ὁδείου. Ὅπως τώρα οἱ ἐρασιτέχνες, καὶ τότε οἱ νέοι μαθητὲς δὲν εἶχαν τὴν «ἐπάρχειαν» δίχως ἡθοποιούς ἐπαγγελματικούς. Καὶ τότε ὁ κ. Οἰκονόμου δάσκαλος καὶ σκηνοθέτης, καὶ τὸ ἴδιο ἔργο γι' ἀρχή, ἡ «Ὁρέστεια», μὲ τὴν ἴδια μετάφρασιν τοῦ κ. Σωτηριάδη. Ἐφαρμόζεται λοιπὸν γραμμὴ, ἡ ἴδια μέθοδος. Ἀγαθὸς εἶναι δύσκολον νὰ προμαντέψῃ κανεὶς ποιά θὰ φέρῃ ἀποτελέσματα;

Μέσα σ' ὅλ' αὐτὰ ὅμως ὑπάρχει καὶ μιὰ τορινὴ διαφορά. Τότες ὁ κόσμος ξεπλανεμένος ἀπὸ τοὺς δασκάλους, σηκώθηκε στὸ ποδάρν, δημιούργησε ταραχὰς στοὺς δρόμους, θεωρῶντας τὸ μεταχειρίσιν δημοτικῆς γλώσσας στὴ μετάφρασιν, ἔργο ἀντεθνικόν. Σήμερ' ἀκούοντας κανεὶς τὴν «Ὁρέστεια» σὲ γλῶσσαν καθαρῆν, θαλασσωμένην κάπου κάπου μὲ τύπους καὶ λέξεις δημοτικὰς, καταλαβαίνει πόσο ἄθως καὶ ἀμόρφωτος πρέπει νὰ εἴτανε ὁ κόσμος ἐκεῖνος γιὰ νὰ πῇ γιὰ δημοτικὴν, τὴν ἀντιπαιδαγωγικὴν κατασκευὴν τοῦ κ. Σωτηριάδη, πού τῆς ἀξίζει ἴσα ἴσα διαμαρτυρία χτυπητὴ, γιὰ τὴν ἔλλειψιν πού ἔχει ἀπὸ κάθε δημοτικὸν χρώμα. Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα καλλιιεργήθηκε κάμποσο, πού νὰ μὴν ἐπιτρέπεται σήμερὰ νὰ παρῇ σιμά στὴ σημερινὴ ἕνα μεγάλο ἔργο τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, δίχως τὸ θαματούργον χᾶδι τοῦ λογοτέχνη. Ἔτσι σκληρὰ καὶ ἀχαρὰ μεταχειρισμένη ἡ τριλογία τοῦ Αἰσχύλου, δὲν μπόρεσε νὰ μῇ μέσα στὶς ψυχὰς αὐτῶν πού τὴν ἀποδύσανε, νὰ τις θεωρήσῃ καλλιτεχνικὰ καὶ νὰ τις ὑψώσῃ σὲ κατὰ ἡλθινὸν καὶ ἰωνιανόν.

Οἱ τρεῖς τραγωδίαι: «Ἀγαμέμνωνας», «Χορηφορῆς», «Ἑκμενίδες», φαλλιδιστήσανε ἀσπλάχνα, ὥστε καθεμιά τῆς νὰ χωρῇ ὁλόκληρὴ σὲ μιὰ πράξιν. Τὰ δραματικὰ μέρη, πού εἶναι τὰ πῶς χαρακτηριστικὰ τῆς ἀρχαίας δραματικῆς τέχνης, καθὼς καὶ τὰ χορικά, πού στενέονται σάν οἱ πῶς ἀνηλκοὶ λυρικοὶ φαλλοὶ, ψυχρὰ φανερώματα ἐνὸς λαοῦ, — λείψανε ὁλότελα. Ἔτσι τὰ χρονικὰ διαστήματα συντομεύθηκαν, καὶ μονάχα περῶσαν ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ θεατῆ, ἐκεῖνα τὰ μέρη τῆς δράσης, τὰ πῶς χτυπητὰ στὴν ὄρασιν, — κατὰ ἀνάλογον μὲ ταινία κινηματογράφου. Ποιά παρεξήγησις τῆς βαθειᾶς ἔννοιαις τοῦ Ἀρχαίου Θεάτρον, πού μιλοῦσε ὅλο πρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ ὁ μῦθος λὲς καὶ πλεότανε τόσο ἀβίαστα, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ βοηθῇ αὐτὴ τὴν ἀνταπόκρισιν! Ἡ ἐνότητις τῆς δράσης, ἀπὸ τὰ οὐσιαστικώτερα χαρίσματα τῆς Αἰσχυρικῆς τραγωδίας, ἔτσι χάθηκε τελειωτικὰ. Τὸ μεγαλεῖο τῆς κάθε ψυχικῆς κατάστασις, τὸ ὕψος τῆς δραματικῆς σύγκρουσις, καὶ ἡ περὶ τὴν ἐνέργειαν στοὺς χαρακτήρας, δὲ ζουγραφιστήσανε ἀμέτρητα.

Τὰ τραγικὰ πρόσωπα, πού ὁ γέρος Ποιητὴς παρουσίασε μπροστὰ στοὺς Ἀθηναίους τοῦ 458 π. Χ. πλημμυρισμένα ὅλ' ἀπὸ ζωὴν, συγκλονισμένα στὸ ἀνθρώπινον πάθος, κάτανε τώρα, στὴν παράστασιν τοῦ Ὁδείου, ἐντύπωσις χαλκομανίας ξεβαμένης. Φαντα-